

1. חשנה סוטה פ"ה, משנה ג
בו ביום דרש רבי עקיבא 'ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפים באמה וגו'' (במדבר לה, ה) ומקרא אחר אומר 'מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב' (שם, ד). אי אפשר לומר אלף אמה שכבר נאמר אלפים אמה ואי אפשר לומר אלפים אמה שכבר נאמר אלף אמה. הא כיצד?
אלף אמה מגרש ואלפים אמה תחום שבת. רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אלף אמה מגרש ואלפים אמה שדות וכרמים
2. תלמוד בבלי מסכת שבת דף קנג עמוד ב
ועוד, תנן: המחלל את השבת בדבר שחייבין על שגגתו חטאת ועל זדונו סקילה, מכלל דאיכא מידי דאין חייבין על שגגתו חטאת ולא על זדונו סקילה. ומאי ניהו, לאו דמחמר? - לא, תחומין ואלביא דרבי עקיבא, והבערה אלביא דרבי יוסי.
3. ספר המצוות להרמב"ם ל"ת שכא
הוא אמרו 'אל יצא איש ממקומו ביום השביעי'. ובאה הקבלה שגבול ההליכה שהיא אסורה מה שנוסף על אלפיים אמה חוץ מן המדינה ואפילו אמה אחת
4. רמב"ם הלכות שבת פכ"ז, הלכה א
'היוצא חוץ לתחום המדינה בשבת לוקה שנאמר 'אל יצא איש ממקומו ביום השביעי', מקום זה הוא תחום העיר, ולא נתנה תורה שיעור לתחום זה אבל חכמים העתיקו שתחום זה הוא חוץ לשנים עשר מיל כנגד מחנה ישראל, וכך אמר להם משה רבינו לא תצאו חוץ למחנה, ומדברי סופרים שלא יצא אדם חוץ לעיר אלא עד אלפים אמה אבל חוץ לאלפים אמה אסור, שאלפים אמה הוא מגרש העיר.
5. השגות הרמב"ן ל"ת שכא
כתב הרב... וזה ודאי טעות וקצור במאמר הזה. שאלו הם דברי רבי עקיבא דאמר אלפים אמה דאורייתא ואין הלכה כמותו. אבל בחבורו הגדול... וגם זה אינו נכון שאינו כדרך התלמוד שלנו ולא הוזכר השיעור הזה בתלמודנו כלל אלא אלפים אמה דאורייתא לרבי עקיבא ותחומין מדבריהם לרבנן, ובפירוש אמרו במקומות מתלמודנו שיש לאו בתחומין אליבא דרבי עקיבא או בהבערה אלביא דרבי יוסי. הא לרבנן אין בשבת לאו גרידא אלא לאוין שלמלאכה שיש בהם מיתת ב"ד...".

6. עמודי אור סימן יד
ומתוך מה שכתבנו מתבאר דכ"ז שאמרנו דתחומין מכלל מלאכה הן הוא לר"ע דס"ל דתחומין חלפים מה"ת, וכמשנ"ת, חבל לרבנן דר"ב מיל הוה דחו' לא פחות, חין לנו שום יסוד להחשיב מלאכה, לכך לא משני הש"ס דידע לה דתחומין י"ב מיל לדין דחין זה ידיעת שביתת שבת כלל, לדין הרי איסור תחומין כאיסור הנחת תפילין בשבת, וכמשנ"ת באורך צעה"י.

(ז) וע"פ הדברים שכתבנו נלענ"ד דבאמת לשון חילול גבי שבת ג"כ לא שייך חלל בענין מלאכה, חבל המניח תפילין בשבת חף שעובר בלאו חין זה נקרא חלול שבת, ולשון התורה מוחללי' כו' כל העושה זה מלאכה, הרי מבואר דלשון חילול חינו חלל במלאכה, חטון נאמר שמי שחלל חמץ בפסח

7. מהרש"א מגילה ז עמוד א
אבל האמת יורה דרכו דאין כאן קושיא כלל, דודאי אילו היה איסור תחומין בכלל מלאכה היה בכלל היתר אך אשר יאכל לכל נפש וכו', אמנם תחומין אינו בכלל מלאכה ולא דמי להבערה... מה שאין כן תחומין שנאסר הוא איסור בפני עצמו לא מטעם מלאכה, שהרי אין שום תנא שיהיה מכניס תחומין בכלל מלאכת המשכן ורק קפידא דקרא ואיסור בפ"ע, שאינו ענין לאיסור מלאכה כאיסור חמץ בפסח וחדש לפני העומר וכדומה, ומה ענין זה להיתר אוכל נפש ואין שום מקום להתירו לצורך אוכל נפש אם הוא מדאורייתא, וכשם שאין להתיר ביצה שנולדה ב"ט אחר שבת לצורך אוכל נפש דהכנה איסור בפני עצמו היא ולא בכלל מלאכה ולא הותר באך אשר יאכל לכל נפש, א"כ ברור שאין להביא מחוץ לתחום לצורך קידוש וכו'.
8. תלמוד בבלי מסכת ביצה דף לט עמוד ב
משנה. מי שהיו פירותיו בעיר אחרת, וערבו בני אותה העיר להביא אצלו מפירותיו - לא יביאו לו, ואם ערב הוא - פירותיו כמוהו.
9. תוספות מסכת פסחים פרק ט - דף צג עמוד ב
רב יהודה אמר כל שאינו יכול ליכנס בשעת אכילה - תימה דלרב יהודה מן המודיעים לא יכול ליכנס בחצי היום וכל הלילה ולעולא בשעת שחיטה דניחוי אנו ויש לומר דאיסתתנום דרכים כדאמרין ב"ה (דף כג:) ועוד דאליבא דר"ע קיימי' דאית ליה תחומין דאורייתא ולרב יהודה יכול ליכנס מן המודיעים עד סמוך לתחום בתחלת הלילה וליכא בינייהו השתא כולי האי וכן משמע בירושלמי.
10. רבי עקיבא איגר מסכת פסחים פרק ט - מי שהיה [המתחיל בדף צג עמוד ב]
תוס' ד"ה רב יהודא וכו' דאית ל' תחומין דאורייתא. תמוה לי מאד דמאי ארי' דרע"ק לשיטת' דס"ל דתחומין דאורייתא הלא אף אם תחומין דרבנן העמידו חכמים דבריהם ואסור לילך חוץ לתחום משום אכילת פסח כהיא דאיתא ב"ה בשופר דאין מביאין מחוץ לתחום.

גם קשה לי אף אם תחומים דאורייתא אמאי לא הותר לו לילך לביתו לאכול כמו כל מלאכות אוכל נפש, ואף דההליכה עצמה לא הוי אוכל נפש מ"מ לא יהי' גרע מהוצאת סכין לאכול בו דמותר, והא ודאי [ליכא למימר] דאכילת פסח דנאכל על השובע לא מקרי אוכל נפש רק מצוה והוא בכלל לכם ולא לגבוה, דז"א דהא מותר לצלות פסח בליל י"ט (ועיין תוס' ביצה כז סע"ב) וא"כ מ"ש צלייה ומ"ש מחוץ לתחום.

11. שרית חתם סופר חלק א (אורח חיים) סימן קמט

שלישית להנ"ל: ע"ד אנשי קהלתו שע"י סיבה ומקרה אירע שנחסר להם יין די מחסורם לקידוש בימים אחרונים של חג הסוכות העבר, ובתוך תחום העיר דר ישראל א' שהיה לו יין אך הוא עירב למקום אחר באופן שיינו קנה שביתה אצלו והוא חוץ לתחום הקהלה, והורה מעלתו לאיסור שלא יביאו להם יין משם, יפה הורה וכן ראוי לו ולכל יש"מ דכוונתו שלא לפנות אל רהבים ושטי כזב לחדש חדשים בהוראה על דמיוני כזב, וארשום בקיצור, הנה הפר"ח ריש הל' י"ט [סי' תצ"ה סק"ג] ובס' טורי אבן בחגיגה י"ז ע"ב ברש"י שם עמדו על החקירה מנ"ל לאסור תחומין בי"ט ולא העלו דבר בידם, ולק"מ דלמאן דנפקא ליה מאל יצא איש ממקומו ביום השביעי [עירובין נ"א ע"א] הן מדאורייתא הן מאסמכתא עכ"פ כיון דקרא במן כתיב שלא יצא האיש ממקומו י"ב מיל כיון דלא ירד מן בי"ט א"כ יום השביעי לאו דוקא,...

מ"ש מהרש"א פ"ק דכתובות ז' ע"א תוס' ד"ה מתוך] מ"ט לא הותר תחומין לצורך אוכל נפש, קושיא גדולה היא לכאורה, דהבאת מאכלים ממקום למקום מיחשב אוכל נפש ולא רק מכשירים ומשו"ה הותר הוצאה ואפילו רק לצורך קצת דמתוך שהותר לאוכל נפש ממש הותר שלא לצורך... אבל האמת יורה דרכו דאין כאן קושיא כלל, דודאי אילו היה איסור תחומין בכלל מלאכה היה בכלל היתר אך אשר יאכל לכל נפש וכו', אמנם תחומין אינו בכלל מלאכה ולא דמי להבערה, ולמ"ד הבערה ללאו יצאה עכ"פ בכלל מלאכה היתה במשכן אלא שיצאה ללאו... משא"כ תחומין שנאסר הוא איסור בפני עצמו לא מטעם מלאכה, שהרי אין שום תנא שיהיה מכניס תחומין בכלל מלאכת המשכן ורק קפידא דקרא ואיסור בפ"ע, שאינו ענין לאיסור מלאכה כאיסור חמץ בפסח וחדש לפני העומר וכדומה, ומה ענין זה להיתר אוכל נפש ואין שום מקום להיתרו לצורך אוכל נפש אם הוא מדאורייתא, וכשם שאין להתיר ביצה שנולדה בי"ט אחר שבת לצורך אוכל נפש דהכנה איסור בפ"ע היא ולא בכלל מלאכה ולא הותר באך אשר יאכל לכל נפש, א"כ ברור שאין להביא מחוץ לתחום לצורך קידוש וכו'...

12. קהלת יעקב מסכת ביצה סימן כ

עוד שלא התירה תורה אלא להכשיר אוכנין שצרכותו אבל נעקור דבר מגידונו לא עכ"ד הרמב"ן ז"ל והיינו דמלאכות אוכנין שהתירה תורה אינו אלא בדבר שגם לפני מלאכה זו יש לו דבר זה צרכותו אלא בהסר תיקון אבל בדבר שלפני המלאכה אינו מלוי כלל בידו והוא צא להמליח לעצמו בוף הדבר זהו מענין מלאכה עבודה. [ועי' ביטב בספר החינוך מלוה רח"ן]. דל"ה אוכנין אלא מה שדעתו ש"א סומכת צי נהכינו ליומו.	ונראה די"ל עוד טעמא כזה טעמא הרמב"ן ז"ל צ"ל אין לדין כזה דלא שריין קלירה ועחינה צו"ט אע"פ שהיא מלאכה אוכנין לפי שמלאכות אלו נעשות לימים הרבה ובכלל "מלאכה עבודה" היא ונה הותר אוכנין אלא מלאכה ונה מלאכה עבודה. אלא דאכתי הוקשי מלידה דגיס ותלישת פירות המתקלקלים כגון האנה דאסריין צו"ט וברי מלאכות אלו לא נעשות אלא ליומן ואהא ה"י הרמב"ן שלא התירה תורה אלא להכשיר המאכלים ולחקנם אבנ נלוד דגיס ב"הינס צרכותו וכן נעקור מגידונו לא, שהן בכלל מלאכה עבודה ולהן כתב שם

13. תלמוד בבלי מסכת פסחים דף ה עמוד א-ב

תניא נמי הכי: אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתים - מערב יום טוב, או אינו אלא ביום טוב עצמו - תלמוד לומר לא תשחט על חמץ דם זבחי - לא תשחט את הפסח ועדיין חמץ קיים, דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבא אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתים וכתוב כל מלאכה לא (תעשו) + מסורת הש"ס: [יעשה בהם] + ומצינו להבערה שהיא אב מלאכה. רבי יוסי אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתים - מערב יום טוב, או אינו אלא ביום טוב - תלמוד לומר: אך - חלק. ואי ביום טוב עצמו - מי שרי? הא איתקש השבת שאור לאכילת חמץ, ואכילת חמץ לאכילת מצה! - אמר רבא: שמע מינה מדרבי עקיבא תלת; שמע מינה: אין ביעור חמץ אלא שריפה, ושמע מינה: הבערה לחלק יצאת, ושמע מינה: לא אמרינן הואיל והותרה הבערה לצורך הותרה נמי שלא לצורך.

14. תוספות מסכת פסחים דף ה עמוד ב

לחלק יצאת - מדקרי לה אב מלאכה ועוד אומר ריב"א דלמ"ד ללאו יצאתה לא היה אסור ביום טוב כיון דאין שם מלאכה עליה.

15. מנחת חינוך מצוה רצח

אבל מה שאינה בכלל מלאכות בשבת כגון איסורי לאוין ועשה כגון מחמר דהתורה יחדה בלאו בפ"ע ואינה בכלל מלאכות ואינו חייב ע"ז סקילה וחסאת אם כן אינו בכלל לא תעשה כל מלאכה כלל אפי' בשבת רק דהתורה כתבה לאו בשבת א"כ בשבת דגלי גלי ובי"ט דלא גלי מה"ת יעבור בלאו ולפ"ז אין מחמר ושביית בהמתו נוהג ביום טוב כי לאו בכלל מלאכה הוא

16. טורי אבן לחגיגה יז עמוד ב מראה שזה מח' כמו שראינו לגבי מחמר